

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI
IXTISOSLASHTIRILGAN TA’LIM MUASSASALARI AGENTLIGI
HUZURIDAGI PEDAGOGIK MAHORAT VA XALQARO BAHOLASH
ILMIY-AMALIY MARKAZI

ONA TILI VA ADABIYOT FANIDAN KASBIY
SERTIFIKATLASH TEST TOPSHIRIQLARI
SPETSIFIKATSIYASI

Toshkent – 2026

ONA TILI VA ADABIYOT FANIDAN KASBIY SERTIFIKATLASH TEST TOPSHIRIQLARI

SPETSIFIKATSIYASI

Mazkur spetsifikatsiya O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining davlat maktabgacha va umumiy o‘rta ta’lim tashkilotlari pedagog kadrlarini kasbiy sertifikatlash bo‘yicha davlat xizmatlarini ko‘rsatishning ma’muriy reglamentiga muvofiq ishlab chiqildi. Hujjat ona tili va adabiyot fani o‘qituvchilarining kasbiy bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarini baholash uchun qo‘llanadigan test sinovlarining mazmuni, tuzilmasi va baholash mezonlarini belgilaydi.

Spetsifikatsiya test topshiriqlarining mazmuni, tuzilmasi, baholash mezonlari, test topshiriqlarining shakli, kognitiv darajalari hamda baholash jarayonini tashkil etish tartibini belgilab beradi.

Mazkur hujjat test topshiriqlarini ishlab chiqishda metodik asos bo‘lib xizmat qiladi hamda baholash jarayonining shaffofligi, adolatliligi va ilmiy asoslanganligini ta’minlashga qaratilgan.

I. Umumiy tamoyillar

Baholashning asosiy maqsadi ona tili va adabiyot fani o‘qituvchilarining fan bo‘yicha nazariy bilimlari, amaliy ko‘nikmalar faoliyatini tashkil etish kompetensiyasi, ona tili va adabiyot fanini o‘qitish metodikasi bo‘yicha bilimlari, pedagogik mahorati va kasbiy kompetensiyalarini kompleks baholashdan iborat. Baholash natijalari pedagog kadrlarni kasbiy sertifikatlash jarayonida qaror qabul qilish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

II. Me’yoriy asoslar

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024-yil 12-fevraldagi “Davlat maktabgacha va umumiy o‘rta ta’lim tashkilotlari pedagog kadrlarini kasbiy sertifikatlash bo‘yicha davlat xizmatlarini ko‘rsatishning ma’muriy reglamentini tasdiqlash to‘g‘risida” 87-son qarori.

2. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligining 2026-yil 3-iyuldagi “Davlat maktabgacha va umumiy o‘rta ta’lim tashkilotlari pedagog kadrlarini kasbiy sertifikatlash nazorat sinovini tashkil etish va o‘tkazish to‘g‘risida”gi 233-son buyrug‘i.

III. Baholash qamrovi

Ona tili va adabiyot fani o‘qituvchilari uchun mutaxassislik fanidan 40 ta, pedagogik mahoratdan 10 ta, jami 50 ta test topshirig‘i taqdim etiladi va umumiy test topshirig‘ini bajarish uchun ajratilgan vaqt 90 daqiqa etib belgilanadi. Bunda

yopiq test topshiriqlaridan (*yagona to'g'ri javobni talab qiladigan (Y1), moslashtirishni talab qiladigan (Y2) va ketma-ketlikni talab qiladigan test topshiriqlari(Y3)*) foydalaniladi. Mutaxassislik fanlaridan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko'nikmalar bo'yicha taqsimoti quyidagi jadvalda aks etgan.

IV. Test tuzilmasi

Test sinovi ona tili va adabiyot fanining asosiy mazmun yo'nalishlarini qamrab oladi. Xususan, test topshiriqlari talaffuz va imlo, punktuatsiya, uslubiyat, lingvistik tahlil, milliy adabiyot, jahon adabiyoti, mumtoz lirika tahlili, matnni tushunish, ona tili va adabiyot fanini o'qitish metodikasi va pedagogik mahoratga oid bilim hamda ko'nikmalarni baholashga qaratilgan. Test topshiriqlarining mazmuni umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlari, amaldagi o'quv dasturlari hamda fan bo'yicha metodik talablar asosida shakllantiriladi.

Mutaxassislik fanlaridan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi hamda baholanadigan bilim va ko'nikmalar bo'yicha taqsimot

1-jadval

Mazmun soha	Baholanadigan konstruktlar	Testlar soni
1. Tildan amaliy foydalanish		
Talaffuz va imlo	– talaffuz va imlodagi tafovutlarni aniqlay olish; – imloviy jihatdan to'g'ri yozilgan so'zlarni aniqlay olish; – bosh harflar imlosi, qo'shib, ajratib, chiziqcha bilan yozish qoidalarini bilish va foydalana olish; – fonetik o'zgarishlar (tovush ortishi, almashishi va tushishi)ni farqlay olish.	6
Punktuatsiya	– yozma nutqda tinish belgilari (so'roq, undov, ko'p nuqta; vergul, tire, ikki nuqta; nuqtali vergul, qavs, qo'shtirnoq)ni to'g'ri qo'llay olish.	4
Uslubiyat	– qo'shimchalarning kontekstdagi vazifasini tushunish, farqlash hamda to'g'ri qo'llash; – so'zlarning kontekstdagi ma'nosi va vazifasini tushunish, farqlash hamda to'g'ri qo'llash.	4
Til nazariyasi va lingvistik tahlil		
Lingvistik tahlil	– tovushlarni tasniflash, farqlash va amaliy vaziyatda to'g'ri qo'llash; – so'z va uning ma'nolarini farqlash va amaliy vaziyatda to'g'ri qo'llash;	10

	– soʻz tarkibini maʼnoli qismlarga ajratish, qoʻshimcha turlarini farqlash, amaliy vaziyatlarda toʻgʻri qoʻllay olish; – soʻz turkumlari - mustaqil, yordamchi va alohida olingan soʻzlar guruhini farqlash, amaliy vaziyatlarda toʻgʻri qoʻllay olish; – matn (gap)ni hozirgi oʻzbek adabiy tili sintaktik meʼyorlari asosida tushunish, farqlash va tahlil qilish.	
3. ADABIYOT		
Milliy adabiyot	– umumiy oʻrta taʼlim dasturiga kiritilgan oʻzbek xalq ogʻzaki ijodi namunalarini tushunish, farqlash, personajlar xarakter xususiyatini aniqlash; – umumiy oʻrta taʼlim dasturiga kiritilgan IX – XIV asr adabiyoti vakillarining ijod namunalarini tushunish, personajlar xarakter xususiyatini aniqlash, tahlil qilish va baholash; – umumiy oʻrta taʼlim dasturiga kiritilgan XV– XIX asr adabiyoti vakillarining ijod namunalarini tushunish, personajlar xarakter xususiyatini aniqlash, tahlil qilish va baholash; – umumiy oʻrta taʼlim dasturiga kiritilgan XX asrdan zamonaviy oʻzbek adabiyotigacha boʻlgan ijod namunalarini tushunish, personajlar xarakter xususiyatini aniqlash, tahlil qilish va baholash.	8
Jahon adabiyoti	– umumiy oʻrta taʼlim dasturiga kiritilgan jahon adabiyoti tarixida muhim oʻrin egallagan epik va dramatik asarlarni tushunish, personajlar xarakter xususiyatini aniqlash, tahlil qilish va baholash; – jahon adabiyoti tarixida muhim oʻrin egallagan lirik asarlarni tushunish, personajlar xarakter xususiyatini aniqlash, tahlil qilish va baholash.	4
Adabiyot nazariyasi va badiiy tahlil		
Mumtoz lirika tahlili	– asarning janri, vazni va qofiyasi aniqlash, badiiy sanʼatlarni farqlash; – mumtoz matn mazmunini anglash, tahlil qilish va baholash.	4
Jami:		40 ta

**Pedagogik mahoratdan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun
sohasi va baholanadigan bilim va ko'nikmalari bo'yicha taqsimoti**

2-jadval

1. PEDAGOGIK MAHORAT		10 ta
Pedagogik mahorat	– pedagogika, didaktika, tarbiya va yosh psixologiyasining asoslari va yondashuvlarini bilish va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – pedagogikaning tamoyillari (onglilik va faollik, ko'rgazmalilik, tizimlilik va muntazamlilik, ilmiylik, nazariya va amaliyot birligi va boshqalar)ni bilish va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – tarbiya va uning turlarini bilish, bir-biridan farqlash va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – dars va uning turlarini bilish, darsni rejalashtirish, tashkil etish va sinfni boshqarish yondashuvlarini konkret vaziyatlarda qo'llay olish; – sinf rahbarining huquq va majburiyatlarini bilish, sinf hujjatlari bilan ishlay olish, ularni yuritishda to'g'ri ketma-ketlikka amal qilish, sinf jamoasini to'g'ri shakllantirish, muloqotda pedagogik etika qoidalariga amal qilish, ot-onalar bilan hamkorlikning samarali shakllarini tanlash, muammoli vaziyatda eng maqbul strategik yondashuvni qo'llash; – pedagogik etika, nutq, texnika, ijodkorlik, pedagogik odob, bilimdonlik/kompetentlik, muloqot madaniyati, takt/nazokat, kreativlik, refleksiya va kasbiy o'sish asoslarini bilishi va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – pedagogik qobiliyat va uning turlari (didaktik qobiliyat, akademik qobiliyat, persiptiv-pedagogik qobiliyat, nutq madaniyati, tashkilotchilik qobiliyati, kommunikativ qobiliyat, avtoritar qobiliyat va boshqalar)ni bilish va konkret vaziyatlarda qo'llay olish, – ta'lim texnologiyalari (loyihaga asoslangan ta'lim, muammoli ta'lim, hamkorlikdagi ta'lim, evristik ta'lim, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, interfaol ta'lim, differensial ta'lim, integral ta'lim, o'yinli ta'lim, inklyuziv ta'lim va boshqalar)ni bilish va vaziyatlarga mosini tanlay olish; – fan mazmun sohasini o'qitish yondashuvlari, metodikasi va texnologiyalarini bilish; – fan sohasini o'qitish usullari va metodlarini farqlash va berilgan vaziyatga mosini tanlash; – fan sohasini o'qitish bo'yicha berilgan ta'limiy vaziyatga oid qabul qilingan qarorlarga baho berish.	10

Kognitiv ko'nikmalar taqsimoti

3-jadval

T/r	Kognitiv daraja	Izohi	Test soni
1	Bilish	Fanga doir nazariy ma'lumotlar, atamalar, qoidalar, tushunchalarni eslab qolish, ularning mazmuni, maqsadi va qo'llanishini tushunish	22
2	Qo'llash	Bilim, tushuncha va protseduralarni yangi (notanish) kontekstlarda qo'llay olish	23
3	Mulohaza qilish	Faktlar, dalillar, fikrlarni taqqoslash, tahlil qilish, taxmin qilish va xulosa(lar) chiqarish	5

V. Baholash mezonlari

Test topshiruvchining umumiy natijasi har bir test topshirig'iga berilgan ballar yig'indisi asosida aniqlanadi. Har bir to'g'ri javob uchun **2 ball**, noto'g'ri javob uchun **ball** berilmaydi. Test sinovining eng yuqori natijasi 100 ballni tashkil etadi.

VI. Imtihon tartibi

Taqiqlangan vositalar: imtihon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet yoki elektron eslatmalardan foydalanish qat'iyan man etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko'chirish, yordam so'rash yoki yordam berish, imtihon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish kabi holatlar taqiqlanadi.

Nazoratchi qoidabuzarlikni aniqlaganda, uni rasmiylashtirib, tinglovchini testdan chetlashtiradi va natijasi bekor qilinadi.

VII. Ona tili va adabiyot fanidan tavsiya etiladigan asosiy adabiyotlar

Ona tili

5-sinf. Ona tili darsligi (I, II qism) darslik / K.M. Mavlonova, N.S.Hakimova, M.R.Siddiqov, S.H.Qo‘ldosheva; muharrir O.T.Madvaliyev. – Toshkent: Novda Edutainment, 2024.

6-sinf. Ona tili darsligi I.Azimova, K.Mavlonova, S.Quronov, Sh.Tursun, N.Hakimova, M.Siddiqov. Toshkent – 2022.

7-sinf. Ona tili darsligi. I.Azimova, K.Mavlonova, S.Quronov, Sh.Tursun, N.Hakimova, M.Siddiqov. Toshkent – 2022.

8-sinf. Ona tili darsligi. K.Mavlonova, G‘.Hamroyev, Sh.Abduraimov, S.Qo‘ldosheva, N.Hakimova. Toshkent – 2025.

9-sinf. Ona tili darsligi. Sh.Abduraimov, M.Siddiqov, S.Atayeva, D.Israfilov. Toshkent – 2025.

10-sinf. Ona tili darsligi. B.Mengliyev, Sh.Abdurahim, K.Mavlonova, M. Siddiqov, S.Atoyeva. Toshkent – 2022.

11-sinf. Ona tili darsligi. (1-qism) N.M.Mahmudov, Y.R.Odilov, G.Sh. Ziyodullayeva. Toshkent – 2018.

11-sinf. Ona tili darsligi. (2-qism) B.Mengliyev, Sh.Toshmirzayeva, S.Atoyeva, S.Majidova. Toshkent – 2020.

“O‘zbek tilining katta imlo lug‘ati” – E.A.Begmatov, A.R.Madvaliyev, Y.R.Odilov. Toshkent: “Kafolat print company” nashriyoti, 2023.

“O‘zbek tilining izohli lug‘ati” – A.Madvaliyev, N.Mahkamov. D.Xudoyberganova, O.Odilov. “O‘zbekiston nashriyoti” Toshkent – 2021.

Adabiyot

5-sinf adabiyot darsligi (I, II qismlar). Q.B.Yo‘ldoshev, O.O.Olimjonov, N.N.Yusufjonova, S.I.Qambarova, D.B.To‘xliyeva; muharrir X.A.Ibrohimov. – Toshkent: Novda Edutainment, 2024.

6-sinf adabiyot darsligi. Z.Mirzayeva, K.Jalilov Toshkent – 2022.

7-sinf adabiyot darsligi. Z.Mirzayeva, K.Jalilov Toshkent – 2022.

8-sinf adabiyot darsligi. Z.Mirzayeva, N.Qodirova, Q.Mamiraliyev. Toshkent – 2025.

9-sinf adabiyot darsligi. J.Nurmuhammadov, D.Yusupova, O.Olimjanov. Toshkent – 2025.

10-sinf adabiyot darsligi (I, II qismlar). Z.Mirzayeva, K.Jalilov Toshkent– 2024.

11-sinf adabiyot darsligi. 1-qism. B.To‘xliyev, B.Karimov, K.Usmonova Toshkent–2018.

11-sinf adabiyot darsligi. 2-qism. B.To‘xliyev, B.Karimov, K.Usmonova. Toshkent–2018.

Dilnavoz Yusupova “G‘azallar sharhi” – Istiqlol davri o‘zbek navoiyshunosligi 27-jild. Toshkent – 2022.

Pedagogik mahorat bo‘yicha manbalar

1. Mavlonova R.A., Umumiy pedagogika. Darslik. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2018. – 528 b.
2. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. Darslik, – Toshkent: “Bayoz” nashriyoti, 2025. – 504 b.
3. Tolipov O‘., Ro‘ziyeva D. Pedagogik texnologiyalar va pedagogi mahorat. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: “Innovatsiya-ziyo” nashriyoti, 2019. – 276 b.
4. Sh. Abdiraimov v.b. Ta’limda baholash va monitoring asoslari. O‘quv-uslubiy qo‘llanma. – Toshkent, TDYU nashriyoti, 2026. – 208 bet.

Eslatma: test topshiriqlari mazmuni tavsiya etilgan adabiyotlarda aks etgan mazmun, tamoyil va yondashuvlar bilan moslashtiriladi, ammo test topshiriqlari to‘g‘ridan to‘g‘ri manbalardan olinmaydi. Sinovga tayyorgarlik ko‘rish jarayonida tavsiya etilgan adabiyotlar eslab qolish manbai sifatida xizmat qilishdan ko‘ra, umumiy kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlashga qaratilgan.